

Οί σημερινοί νέοι καί οί παλιές γενιές

του Νικ. Α. Γ. Λιναρδάτου

Σήμερα, αποστασιοποιημένος χρονικά θά επιχειρήσω νά έκθέσω κάποιες άνοργάνωτες σκέψεις γιά τόν «ξεσηκωμό» τών μαθητών καί σπουδαστών τόν περασμένο Δεκέμβρη. Έτσι τουλάχιστον παρουσιάστηκε: ως ξεσηκωμός, ως εξέγερση. Ός ένα είδος έλληστικού Μάη του 1968. Από τούς φιλοσοφούντας καί κοινωνιολογούντας πάσης κατευθύνσεως. Τά παιδιά καί οί έφηβοί εξέδηλωσαν τήν άγανάκτησή τους (μόλις τούς δόθηκε άφορμή καί αίτια) γιά τήν έλλειψη όράματος, άγωνία γιά τό άβέβαιο μέλλον, άνησυχία γιά τήν άνύπαρκτη προοπτική. Τά χρεώνουν στήν κυριαρχούσα πολιτική καί κοινωνική τάξη: πού είναι τής γενιάς τών γονιών τους.

Όταν διαθάζω ή άκούω περισπούδαστες άπόψεις καί έρμηνείες, θυμάμαι μιά μικρή ιστορία από τά παλιά. Έφηβοί τά θράδια του καλοκαιριού, σέ μιά ήσυχη γωνιά Άθηναϊκού προαστίου έμαζευόμαστε καμμία δεκαριά φίλοι καί έσυζητούσαμε τά μεγάλα προβλήματα τής ύπάρξεως: μέ τό νεανικό θράσος: πολιτικά, κοινωνικά, φιλοσοφικά, μεταφυσικά. Ένα θράδυ μās έπλησίασε ό πατέρας δύο αδερφών από τήν παρέα: θυμόσοφος, σχεδόν πάντα μέ χαμόγελο: κάτι μεταξύ περιπαικτικής διαθέσεως καί κατανοήσεως. Άφηγήθηκε ένα άνέκδοτο: τό όποιο δέν θά έπαναλάβω γιατί...όζει. Έρχεται στήν έπιφάνεια κάθε φορά πού άκούω βαθυστόχαστες δημοσιογραφικές αναλύσεις καί έρμηνείες τών συμβαινόντων. Τό δίδαγμα ήταν: γιά τά αίτια τών γεγονότων κοιτάτε τήν ζωή όπως είναι: αφήσατε τίς ύψηλές θεωρίες. Τώρα μπροστά μας ή άναζήτηση γιά τά αίτια τής άνταρσίας. Σάν νά μου λέει: Μείνε προσγειωμένος.

Εδιάβασα πολλά σχετικά. Θά μεταφέρω έδω άπόψεις γνωστών διανοούμενων καθηγητών. Πρώτα γιατί έχουν τό κύρος αυτών πού τίς διατυπώνουν. Καί ύστερα γιατί λένε αυτά πού κι έγώ θά ήθελα νά πω. Στο «Βήμα» τής 18ης Ιανουαρίου άρθρο του καθηγητή Πανεπιστημίου Άθηνών κ. Νάσου Βαγενά: «Διότι ή κύρια αίτια καί ό πυρήνας τών δικών μας συμβάντων, πού είχαν ως άφορμή τόν βάρβαρο φόνο του νεαρού μαθητή, ήταν (όπως τό προσδιόρισε ό Θ. Δ. Παπαγγελής στο «Βήμα» τής 14ης Δεκεμβρίου) ή έξοδος αυτού πού όνομάζουμε σήμερα πανεπιστημιακό άσυλο στους δρόμους... Διότι πώς θά μπορούσε νά χαρακτηριστεί εξέγερση ή διάχυση στήν πόλη τής ώμης βίας μερικών εκατοντάδων ανθρώπων, κουκουλοφόρων καί μή, πού συστηματικά στό πανεπιστημιακό "άσυλο", τήν όποια κανείς από τούς αρμόδιους δέν τολμά νά άντιμετωπίσει: Ούτε ή πολιτεία (ή εκάστοτε κυβέρνηση καί άντιπολίτευση, καί, ως επί τούτου, ή άστυνομία), ούτε οί πανεπιστημιακοί (διδάσκοντες καί φοιτητές)... Γιά όσους δέν παρασύρονται από εύκολους καί βολικούς κομματικά συναισθηματισμούς, ό φόνος του Άλέξη Γρηγορόπουλου έχει τίς ρίζες του στο σημερινό ύποτιθέμενο πανεπιστημιακό άσυλο...».

Ό κ. Στάθης Καλύβας (του Πανεπιστημίου Yale): «Οί έξεγερμένοι νέοι δέν άνήκουν στις δυσπραγούσες τάξεις... είναι, κατά τό μεγαλύτερο μέρος, τυπικοί έφηβοί, παιδιά τής μεσαίας τάξης... Η πολιτική, πολιτιστική καί πνευματική ήγεσία τής Ελλάδας, δέν δείχνει πρόθυμη νά λάβει μέτρα κατά τής άναρχικής ύποκουλτούρας. Στήν πραγματικότητα σέ άρκετές περιπτώσεις τή δικαιολογούν, τήν ύποκινούν ή καί τήν έπιδοκιμάζουν—κυρίως τά μικρά κόμματα τής Άριστερας, όπως καί κεντροαριστερές έφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας» («Τό Βήμα», 21-12-2008).

Επιστρέφω στις δικές μου σκέψεις. Έγραφα πού πάνω ότι οί νέοι άποδίδουν εύθύνες γιά τά σημερινά δική τους κατάσταση, όπως τήν άντιλαμβάνονται, στους προγενεστέρους. Καί κηρύσσουν «επανάσταση» (καί αυτή σιγουρατζιδικη). Διαμαρτύρονται γιατί δέν τούς έχουν προετοιμάσει μιά πού άνετη είσοδο στή ζωή. Έχουν άδικο. Τούς παραδίδουν μιά κοινωνία μέ χιλιάδες προβλήματα: πού δέν κάθονται κάτω όλοι μαζί νά τά λύσουν: καυγαδίζουν συνεχώς. Πού όμως είναι καί μιά κοινωνία από τίς πού άνεπτυγμένες στον κόσμο. Μέ έναν «δείκτη άνθρώπινης ανάπτυξεως», πού καταρτίζουν τά Ηνωμένα Έθνη, στή 18η θέση μεταξύ 177 έθνών. Μέ 7,5 εκατομμύρια βιβλιάρια τραπεζικών καταθέσεων γιά ποσό συνολικά 250 δισεκατομμυρίων ευρώ (Γιάνης Μαρίνος, «Τό Βήμα», 07-12-2008).

Θά έπρεπε, λέω, νά εισαχθεί στό σχολεία ως άντικείμενο μαθήσεως ή καθημερινή ζωή τών Έλλήνων από τίς άρχές του περασμένου αιώνα. Νά μαθαίνουν οί νεώτεροι από πού ξεκίνησαν οί παππούδες τους: καί πού έφθασαν. Διαδρομή δύομισι αιώνων από τούς άλλους Ευρωπαίους. Πριν από λιγότερο από τρεις γενιές, οί Έλληνες έξούσαν στο επίπεδο πού βλέπουμε σήμερα τριτοκοσμικές χώρες. Επί χρόνια, μέ ένα δολλάριο τήν ήμερα εισόδημα. Τούτο δέν τούς έμπόδισε νά πραγματοποιήσουν έναν υπέράνθρωπο άθλο: όνομάστηκε «έπος τής Άλθανίας». «Έλληνες μέσ στα σκοτεινά δείχνουν τόν δρόμο» (Όδυσσεάς Έλύτης). Άλλα λοιπόν είναι τά συστατικά τής έπιτυχίας. Καί αυτά δυστυχώς λείπουν από τόν σημερινό Έλληνα νέο. Λείπει τό πνεύμα τής περιπέτειας, τής άναζήτησης, τής περιπλάνησης στο άγνωστο. Τό όδυσσειακό (τό όνομάζω) στοιχείο: «πολλών δ' ανθρώπων ίδε άστεα καί νόον έγνων...». Άντικαταστάθηκε από τή μόνη έπιδίωξη τής σιγουριάς. Άπογοητευτικό. Γι' αυτό τά θάνουν μέ τήν έπικρατούσα κοινωνική τάξη. Όραμά τους μιά μόνιμη θέση εργασίας: άδιάφορο ποιά: καί ή σίγουρη σύνταξη: ύστερα από 30-35 χρόνια! Δέν τούς έχουν οί πατεράδες τους έτοιμάσει χώρο γιά νά μπουν μέσα όπως μπαίνουν στον κινηματογράφο. Μέ τήν έπίδειξη του εισιτηρίου. Ένός άχρηστου πανεπιστημιακού χαρτιού. Τό όποιο δέν πιστοποιεί ούτε τή γνώση ενός άντικειμένου, ούτε βεβαιότητα διανοητικής ικανότητας καί περιέργειας, ούτε αξιολόγηση χαρακτήρα.

Είναι εύθύνη όλων. Άλλά κυρίως δική τους. Διαδηλώσεις επί διαδηλώσεων γιά νά μήν αλλάξει τίποτα. Καταλήψεις. «Ο νέος πολλοστός γύρος καταλήψεων σχολείων καί πανεπιστημίων μās θύμισε πόσο σκοταδιστικό καί παράλογο παραμένει τό ρεπερτόριο τής νεολαιίστικης διαμαρτυρίας, άφού έκδηλώνεται πάντοτε εις βάρος του μόνου θεσμού (τής δημόσιας παιδείας) πού μπορεί νά δώσει εύκαιρίες καλύτερης ζωής σέ όσους δέν είχαν τήν τύχη νά γεννηθούν μέ ένα χρυσό κουτάλι στο στόμα...». Στήν «Καθημερινή» (21-12-2008) ό καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Άθηνών κ. Γ. Παγουλάτος.